

concept

PASSEND ONDERWIJS IN MIDDEN-BRABANT

Versterken van de ouderpositie van zorgleerlingen

Een initiatief in Midden-Brabant naar aanleiding van de herijking van het onderwijs en de wens om te komen tot een pilot in Tilburg. Gebaseerd op ideeën, opvattingen, ervaringen van ouders en verzorgers van kinderen met een zorgvraag in Midden-Brabant.

Verkenning van de rol van ouders

Werken naar een ouderkoepel in het onderwijs in Midden-Brabant,

Aangepaste versie juni 2007

Inhoud:

Voorwoord	3
Inleiding	4
Visie	4
Wat hebben ouders nodig om tot een goede keuze voor hun kind te komen:	5
Een “onderwijs-zorgwinkel”	5
Het Ouderplatform	6
Positie	6
Samenstelling	6
Taken	7
Bestuur en professionele staf van het ouderplatform	7
Aanzet voor een plan van aanpak	8
Voetnoten	9
Adviserende personen	9

Aan de voorlopige versie mei 2007 werkten mee:

Liesbeth Kox-Bachman (Kids),

Gabie Vlems (Stichting Radianz en RFvO – KansPlus, Belangennetwerk verstandelijk gehandicapten, afdeling Tilburg)

Hugo van Asten (MEE regioTilburg)

Voorwoord:

Gezien de herijking van het onderwijs in Nederland en de wens om in het Tilburgse/Midden-Brabantse te komen tot een pilot met betrekking tot deze herijking, presenteren wij u hierbij ons aangepast voorstel.

Waar wij in juni 2006 nog nadrukkelijk op de lijn zaten van het zelf inrichten en zelf bemensen van een “onderwijs-zorg winkel”, kiezen we nu voor een positie waarbij we stimuleren dat er een “onderwijs-zorg winkel” komt en dat wij nadrukkelijk en vanuit een formele positie gaan volgen wat de kwaliteit is van de ondersteuning en informatie die geboden wordt door bestaande organisaties daarin. In deze notitie ziet u de keuze om niet zelf een nieuwe organisatie op te richten, maar zoeken we als ouders naar een positie van waaruit we het bestaande kunnen verbeteren, meewerken aan nieuwe ontwikkelingen (Centrum voor Jeugd en Gezin) en daarop (blijvend) invloed uitoefenen.

Toegang tot het onderwijs start niet pas met 4 jaar: het begint al bij het nadenken over aanmelding bij kinderdagopvang en peuterspeelzaal. Bij ons werk in Midden-Brabant gaan wij uit van een leeftijd van 0 tot 23 jaar waar het gaat om de groei naar een meer “passende samenleving”.

Veel ouders zijn zoekende naar passende ontwikkelingsbevordering en passend onderwijs voor hun kind; er zitten veel hiaten in de communicatie tussen ouders en zorg, tussen ouders en het onderwijsveld. Dit is voor ons de uitdaging om vanuit een erkend platform de spreekbuis te zijn voor ouders en organisaties aan te spreken op hun taken en de uitvoering daarvan.

Omdat de start van dit project ligt in de notitie van onderwijsminister mevrouw M. van der Hoeven ligt de nadruk wel sterk op onderwijs, is de toevoeging “ontwikkelingsbevordering” en het oog hebben voor de periode van 0 tot 4 jaar, naschoolse opvang etc. iets dat is gegroeid in het afgelopen jaar.

Inleiding

Minister van der Hoeven stuurde 30 september 2005 een brief (kenmerk PO/ZO/05/39025) aan de Tweede Kamer met betrekking tot de vernieuwing van de zorgstructuren in het funderend onderwijs: “Centraal element is de invoering van een zogeheten zorgplicht voor scholen om alle leerlingen een passend onderwijsarrangement aan te bieden. De invoering van de zorgplicht vereist dat de positie van ouders wordt versterkt. De bestaande ‘verticale’ mechanismen van toezicht (ministerie _ inspectie _ school1) dienen voor een groot deel vervangen te worden door ‘horizontale’ mechanismen tussen school en ouders. De bij de voorstellen gevoegde *uitwerkingsagenda* voorziet in een positieversterking van ouders langs drie lijnen. (1)

Naast de nationale ontwikkelingen bestaat de verplichting om de ouderbetrokkenheid goed te organiseren, vanuit internationaal oogpunt verwijzen wij naar het Salamanca Statement and Framework for Action (UNESCO, 1994).

Vanuit deze achtergrond is duidelijk dat de organisatie van een ouderplatform in handen van ouders behoort te liggen, zij behoren een toezichhoudende, opbouwende kritisch te zijn richting organisaties die op het terrein van zorg, onderwijs en voorlichting werken.

Verder baseren wij ons voorstel op de “Notitie Vernieuwing van de zorgstructuren in het funderend onderwijs” die op 30 september 2005 door minister Van der Hoeven aan de Tweede Kamer is aangeboden, alsmede op de “Uitwerkingsagenda Ouderpositie Zorgleerlingen” van 1 december 2005 (Smets en Hover) waarin ter uitwerking verder het belang van de rol van de ouders wordt aangegeven.

In Tilburg en omgeving is op initiatief vanuit het onderwijs (SSOT), contact gezocht met een organisatie die opkomt voor de belangen van ouders van kinderen met een verstandelijke beperking, de Regionale Federatie van Ouderverenigingen Midden-Brabant. Afgesproken is dat er niet alleen vanuit de positie van (ouders van) kinderen met een verstandelijke beperking moet worden geredeneerd, maar vanuit **alle** ouders **(2)**.

Vertrekpunt in dit traject zijn wel de ouders van kinderen met een zorgvraag. De Regionale Federatie van Ouderverenigingen Midden-Brabant heeft contact gezocht met ouders van kinderen in de schoolgaande leeftijd. De VOGG afd. Tilburg **(3)** en de NVA **(4)** Noord-Brabant zijn benaderd om vanuit de ouderpositie een visie neer te leggen. Uitgangspunt is de rol van ouders in het onderwijsveld, gezien vanuit de veranderingen zoals die door de minister zijn aangegeven.

Deze notitie is geschreven vanuit ouders van kinderen met een zorgvraag, in heel algemene en brede zin. Met daarbij nadrukkelijk aangetekend dat de wens van positieversterking van ouders niet alleen geldt voor ouders van een “zorgleerling”, maar voor alle ouders met kinderen in het onderwijs en het voorschoolse traject. Het scenario zoals geschetst in “passend onderwijs” en de invoering van de zorgplicht, zal invloed hebben op alle leerlingen in het onderwijs en dus krijgen alle ouders ermee te maken.

Visie

De ontwikkeling naar een meer inclusieve samenleving, naar het accepteren en daadwerkelijk integreren van mensen met een beperking begint vanaf de wieg: we verwachten dat de keuze voor reguliere kinderopvang of peuterspeelzaalwerk (in de eigen omgeving) de slagingskans in het regulier onderwijs zal vergroten.

Vanuit dit gegeven formuleren wij onze visie:

We streven naar thuisnabij passend kwalitatief hoogwaardige ontwikkelingsbevordering (dus ook onderwijs) voor ieder kind: van 0 tot 23 jaar. Iedere ouder heeft recht op onafhankelijke informatie en indien gewenst professionele of ervaringsdeskundige (van een collega-ouder) ondersteuning bij het verwerven van informatie en het komen tot een goede keuze voor zijn/haar kind.

Wat hebben ouders nodig om tot een goede keuze voor hun kind te komen:

- Goede informatie om tot een keuze te kunnen komen.
- Adequate ondersteuning bij het verwerken van de informatie
- Begeleiding/hulp bij het in gesprek gaan met de organisaties waarmee men te maken krijgt.

Waar kan men voor informatie terecht?

Een summier beeld van de huidige situatie, zonder de pretentie volledig te zijn: Allereerst op school, maar daar is de tijd en de kennis van met name ondersteuning in de zorgvraag beperkt. Verder is er MEE voor ouders van kinderen met een beperking. In Tilburg kennen we ook een Loket Vroeghulp Kind en Jeugd (gesitueerd bij MEE), (met het gevaar dat als je – nog – niet onderkent of de aanwijzing hebt gekregen dat je kind een beperking heeft, je daar niet direct naar toe zult gaan). Daarnaast is er ook Thebe, Jeugd en Gezondheid, Bureau Jeugdzorg en het Algemeen Maatschappelijk Werk. Kortom: een woud van mogelijkheden. “

“Maar hoe weet ik als ouder tot welke organisatie ik me moet wenden, als ik een vraag heb over onderwijs voor mijn kind?”

In algemene zin is binnen de huidige organisaties het pad naar informatie voor ouders niet duidelijk aangegeven.

Een “onderwijs-zorgwinkel”?

Een onderwijs-zorgwinkel zou de volgende taken in moeten vullen:

- Verschaffen van informatie aan ouders over verscheidene mogelijkheden in de regio voor ontwikkelingsbevordering.
- Informeren over de mogelijkheden voor ondersteuning in onderwijs en voor- en naschoolse trajecten voor ouders en professionals die op zoek zijn naar onafhankelijke en ook vaak lokaal bepaalde informatie
- Ondersteunen van ouders bij de verwerking van die informatie, evt. concreet ondersteunen bij het aanvragen van zaken, invullen van formulieren
- Aanbieden van begeleiding bij het aangaan van gesprekken bij professionele organisaties
- Aanbieden van de mogelijkheid om met andere ervaringsdeskundigen te spreken (ouders uit het platform)
- Signalen vanuit de praktijk doorgeven aan het ouderplatform

Essentiële taak bij de ondersteuning van ouders is hen in de juiste onderhandelingspositie brengen bij professionele organisaties. Concreet speelt dit bijvoorbeeld een rol wanneer een school komt met een passend onderwijs-zorgarrangement. Het is belangrijk dat duidelijk is dat dit een voorstel is waarover men met elkaar kan onderhandelen. De invoering van de zorgplicht mag er niet toe leiden dat de verplichting voor scholen om een passend onderwijsarrangement aan te bieden leidt tot een verplichting voor ouders om het voorstel zonder meer te accepteren. Er zullen duidelijke afspraken moeten worden gemaakt over wie uiteindelijk het besluit neemt, wie heeft welke taken, verantwoordelijkheden en

bevoegdheden. (welke mogelijkheden zijn er voor een second opinion en hoe kan de ouder bezwaar maken of in beroep gaan tegen een beslissing). (5)

Maar ook bij aanmelding bij een kinderdagverblijf kan ondersteuning en informatie vanuit een onderwijs-zorgwinkel zowel voor leiding als voor ouders prettig zijn om beider positie goed te bepalen.

Het is naast goede kennis van de sociale kaart een absolute voorwaarde dat de uitstraling van de staf van de onderwijs-zorgwinkel respectvol is naar ouders toe, geen vraag is vreemd en een verzoek om ondersteuning kan in elke fase van ontwikkeling van een kind worden gedaan.

In deze winkel werken dus deskundigen op het brede gebied van onderwijs-zorgvragen. Een belangrijke verbinding naar het Ouderplatform is dat ouders in het ouderplatform persoonlijke ondersteuning kunnen aanbieden aan andere ouders die hierom via de onderwijs-zorgwinkel verzoeken. De mensen in de onderwijs-zorgwinkel dienen ouders ook nadrukkelijk op deze mogelijkheid te wijzen.

Momenteel zien wij de grootste kans voor welslagen van een onderwijs-zorgwinkel als dit een onderdeel wordt in de backoffice van het centrum voor jeugd en gezin.

Er zullen wel goede afspraken moeten worden gemaakt over wie uiteindelijk het besluit neemt, duidelijk moet zijn wie welke taken en verantwoordelijkheden heeft.

Het ouderplatform

Positie

De rol van ouders dient versterkt te worden. Het is belangrijk dat ouders invloed krijgen in de totstandkoming en herziening/onderhoud van het beleid in scholen, ondersteuningsorganisaties binnen het onderwijs en binnen de overheid waar die invloed heeft op het onderwijs. Tot nu toe is de positie van ouders op dit gebied niet erg sterk en (vaak) afhankelijk van persoonlijke contacten. Belangrijk is dat er een platform komt van ouders, voor ouders, door ouders met professionele ondersteuning.

Uiteraard is goede samenwerking met het werkveld wel van wezenlijk belang. Goede advisering vanuit en samenwerking met professionele organisaties is een voorwaarde voor het welslagen.

Samenstelling

Het Ouderplatform dient te bestaan uit ouders die komen vanuit oudercommissies, ouderverenigingen, MR etc. van scholen én vanuit patiëntenverenigingen.

Nadrukkelijk mensen met een achterban om het gedachtegoed zorgplicht/thuisnabij/passend kwalitatief goed onderwijs uit te dragen en feedback vanuit de achterban ook goed terug te kunnen koppelen naar het Platform.

Daarnaast is belangrijk dat er ruimte wordt geboden aan vertegenwoordiging van ouders die niet verenigd zijn. (6)

Uiteindelijk moeten **alle ouders** moeten zich in het Platform kunnen herkennen: dus ouders van :”zorgleerlingen” en ouders van “gewone” leerlingen, autochtonen en allochtone ouders.

Taken

1. Richting stuurgroep: vertegenwoordiging en belangenbehartiging in de stuurgroep
2. Richting uitvoerende organisaties:
  - a. (re) actief meekijken naar de onderwijszorgwinkel
  - b. (re) actief meekijken naar kinderopvang, onderwijs en zorg (dit laatste zeker wanneer het gaat om inzet binnen de doelstelling van Passend Onderwijs)
3. Richting ouders: indien gewenst door betreffende ouder en in keuze van deze ouder:
  - a. Sparringpartner: informatie mee op een rijtje zetten met alle voor- en nadelen
  - b. Gesprekspartner: luisterend oor bij "een half woord" als ervaringsdeskundige
  - c. Bemiddelen wanneer daaraan behoefte is
  - d. Informeren van oudergroepen

Belangrijk voor het werk van het ouderplatform is de kwaliteitstoetsing via ouder-audits. De gegevens uit dergelijke onderzoeken leveren de nodige informatie om een gefundeerde bestuurlijke discussie met de partners in het veld aan te kunnen gaan.

Bestuur en professionele staf van het ouderplatform

Het bestuur dient te bestaan uit een beperkt aantal deskundige ouders, zij moeten voldoen aan kwaliteitseisen die voor dergelijke functies worden gesteld én ouder of verzorger zijn van een kind met een zorgvraag (in de brede zin van het woord). Bestuursleden, die voldoen aan de criteria, kunnen vanuit de ouders worden voorgedragen. Het Platform besluit tot benoeming in het bestuur.

Een groot deel van de taken zoals hierboven genoemd zullen door het bestuur worden uitgevoerd, hierover wordt in het Platform verantwoording afgelegd.

Tot een van de taken van de professionele staf van het ouderplatform behoort het regelen van het organisatorische voor- en nawerk voor ouders die deelnemen aan het Platform. Het is belangrijk dat de ouders die deelnemen inhoudelijk aan de slag kunnen en daarom is deze ondersteuning noodzakelijk.

Het bestuur draagt zorg voor facilitering van deelnemers aan het Platform t.b.v. (bij-) scholing om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen binnen het onderwijs.

Aanzet voor een plan van aanpak:

1. Breed uitdragen, ondersteuning en commitment krijgen vanuit ouders. Hiertoe allereerst de “georganiseerde” ouders in oudercommissies, (gezamenlijke) medezeggenschapsraden en ouderverenigingen (patiëntenverenigingen) bezoeken en informeren. Organiseren van een lezing over inclusief onderwijs, waardoor we meer inzicht krijgen in wat er speelt, waar behoefte aan is en ouders informeren over deze denkwijze.
2. Contacten leggen/uitbreiden met de partners in het veld: onderwijs, zorg (in brede zin: Jeugdgezondheidszorg, Jeugdzorg, GGZ, VG, LG, etc), maatschappelijke organisaties, overheid.
3. Uitbreiden aantal ouders in de stuurgroep om beter taken te verdelen en grotere achterban te bereiken.
4. Middelen verwerven door een goed plan voor te leggen aan gemeente en provincie, met behulp daarvan kan vorm worden geven aan de opbouw van het bestuur (en mogelijk de professionele ondersteuning) van het ouderplatform.
5. Samenwerking concretiseren en formaliseren met schoolbesturen, bibliotheken schoolbegeleidingsdiensten, thuiszorgorganisaties etc. en betrokken organisaties (start met soort basisovereenkomst waarbij later partijen kunnen aansluiten... nog nader uit te werken)
6. Samenwerking zoeken met organisaties zoals Kinderopvang, MEE, IMW, Stichting Zet, Zorgbelang, Brede scholen, Bureau Jeugdzorg, Thebe, GGD, etc
7. Zoek samenwerking met de bibliotheek, vanwege de ervaring met de functie van informatieverstrekking en het geven van cursussen.

Voetnoten:

- 1 Zie de rapportages van Smets en Hover, "Uitwerkingsagenda Ouderpositie Zorgleerlingen", 1 december 2005 en de *SCENERIO'S* Versterking Ouderpositie, Verslag Werkconferentie 6 april 2006.
- 2 Gezien de ontwikkelingen in het kader van gelegenheidscoalitie "The return of the Parents", die op 18 mei 2006 aan de Tweede Kamer een witboek en een petitie heeft aangeboden, past het verbreden van de samenwerking van ouder met een "zorgkind" in de huidige tijdsgeschiedenis.
- 3 VOGG: Vereniging voor ouders en verwanten van kinderen met een verstandelijke beperking, vanaf 1 januari 2007: KansPlus, Belangennetwerk Verstandelijk Gehandicapten)
- 4 NVA: Nederlandse Vereniging voor Autisme
- 5 In "Opbrengsten veldlijn Passend Onderwijs" (concept 270506) wordt op p. 21 aangegeven dat er genuanceerd gereageerd is op de positie van ouders. Enerzijds wordt onderkend dat de ouders beter in positie moeten komen. Anderzijds is er veel zorg over te veel rechten en de weinige plichten die in de ogen van de veldlijnbezoekers respectievelijk aan ouders worden toegekend en opgelegd. Hoe om te gaan met "weigerachtige" ouders?
- 6 Bij de knelpunten in het verslag van de werkconferentie van 6 april (Smets en Hover) wordt genoemd het betrekken van ouders bij een dergelijk platform. Wij onderschatten dit probleem zeker niet, zijn er al jaren mee bekend, maar vermoeden dat indien aan ouders/vrijwilligers die op grond van hun activiteiten en kwaliteiten worden gevraagd zitting te nemen in een gezaghebbend (of in ieder geval gezag te verwerven) Platform, het redelijk is – onderdeel van de facilitering van het platform - om hen hiervoor een vergoeding te kunnen bieden. Mensen worden niet vrijblijvend bij het Platform betrokken. Voor verrichte diensten dienen mensen (ook ouders) naar redelijkheid en billijkheid beloond te worden.

Bij het maken van de notitie in juni 2006 hebben wij ons laten adviseren door:

Dhr. J. van Gils, directeur SSOT

Dhr. R. van Asten, adviseur Stichting ZET

Dhr. J. Derksen, coördinator voortgezet onderwijs Midden-Brabant

Dhr. A. Willemse, SOM (Stichting Onderwijsbegeleiding Midden-Brabant)

Dhr. P. Dekkers, programma manager onderwijs, gemeente Tilburg

Dhr. H. van Asten, consultant onderwijs, kinderopvang MEE regio Tilburg, tevens brede school coördinator ZML Midden-Brabant.

Mariska van Geffen:

lid werkgroep onderwijs NVA Noord-Brabant, afgevaardigde Stichting IederAlles, mede vanuit RFvO Midden-Brabant.

Linda Osse:

lid werkgroep onderwijs NVA Noord-Brabant, adviseur VOGG afdeling Tilburg

Gabie Vleems:

Bestuurslid RFvO Midden-Brabant, bestuurslid VOGG afdeling Tilburg, bestuurslid Stichting Radianz